

สถาบันวิทยกรรมในภูเก็ต

ย

ภูเก็ตเป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เป็นที่รู้จักกันในเรื่องแร่ดีบุก ตั้งแต่มีการค้นพบและซื้อขายกลายเป็นสินค้าสำคัญในสมัยพระเอกาทศรถกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา แต่ในแง่วิวัฒนาการของชุมชนแล้วภูเก็ตมีประวัติศาสตร์ยาวนานย้อนไปถึงสมัยศรีวิชัย สุโขทัย ฯลฯ ดังที่รู้จักกันในนามของเมือง โ กลาง โ กลางเป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อนเมื่อไทยเลิกทำสงครามกับพม่า เพราะพม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ประกอบกับการพบแร่ดีบุกในบริเวณกะทู้ และทุ่งคา ความเจริญของบ้านเมืองจึงมาอยู่ที่ทุ่งคาหรือภูเก็ต

ย ด้วยการที่ผู้คนรวมกลุ่มแปลงบ้านสร้างเมือง ชุมชนของคนกลางหรือภูเก็ต ก็มีวิวัฒนาการ การสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยในรูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบต่าง ๆ กันไปตามยุคสมัย ชาวภูเก็ตที่เป็นคนไทยถิ่นฐานเดิมสร้างบ้านเรือนแบบเรือนไทย เมื่อมีคนจีนอพยพเข้ามา ก็สร้างบ้านเรือนในรูปแบบของจีน จากผลของการประกอบอาชีพการทำเหมืองแร่ดีบุก ทำให้คนเหล่านั้นมีฐานะมั่นคงขึ้นก็สร้างบ้านเรือนตามแบบฝรั่งในอันดับต่อมา

ย เรือนไทยในภาคใต้

ย สถาปัตยกรรมเรือนไทยในภาคใต้เป็นสถาปัตยกรรมแบบพื้นบ้าน คือศิลปะวิธีการ ว่าด้วยการก่อสร้างที่ชาวบ้านยึดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างสืบทอดต่อกันมา ซึ่งประกอบด้วยคตินิยมในการเลือกใช้วัสดุ กรรมวิธีการสร้าง รูปแบบและองค์ประกอบที่สำคัญ ที่มีประโยชน์ใช้สอยของสิ่งก่อสร้างและการตกแต่ง สิ่งเหล่านี้จะต้องปรากฏให้เห็นเป็นลักษณะร่วมของชุมชนนั้น ๆ อย่างเป็นปกติ

ย ลักษณะของสถาปัตยกรรมพื้นบ้านจะมีความสัมพันธ์พ้องเหมาะแก่สภาพภูมิประเทศ ดินฟ้าอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

ย ชีตความสามารถในการผลิตและเทคนิควิทยาการของชุมชน คติความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ พึงใจ

ย ทั้งยังขึ้นอยู่กับประโยชน์ในการใช้สอยหลักของชุมชนอีกด้วย

ย สถาปัตยกรรมพื้นบ้านที่แท้จริงของภาคใต้ คือบรรดาโรงเรือนที่ผู้เป็นเจ้าของปลูกสร้างขึ้นด้วยฝีมือและกำลังงานของตน หรือออกปากขอแรงงานเพื่อนบ้านช่วยกันทำ หรือแม้จะมีการเหมาจ้างผู้ชำนาญในท้องถิ่นบ้างก็เป็นลักษณะการว่าจ้างเฉพาะค่าแรงงานเป็นรายวันหรือเหมาจ้างเฉพาะอย่าง

ย ไม่มีแบบแปลนคณัฐสัญญาว่าจ้างไม่กำหนดรายละเอียดบังคับตายตัว ใช้ความพอใจของเจ้าของเป็นเกณฑ์ และอาศัยแบบอย่างที่ยึดกันเป็นเครื่องกำหนดมาตรฐาน เจ้าของเป็นผู้จัดหาและเลือกพันธุ์วัสดุ

ย สถาปัตยกรรมเรือนไทยในภูเก็ต

ย

ย เรือนไทยในภูเก็ตเป็นเรือนที่มีเอกลักษณ์ของเรือนไทยภาคใต้ นิยมปลูกเป็นเรือนโดดเดี่ยว ส่วนมากจะไม่มีระเบียงออกมาทางด้านข้างหรือด้านสะกัดย เนื่องจากภาคใต้มีฝนตกชุกเกือบตลอดปี และมีลมมรสุมพัดแรงย มักจะพัดพาเอาน้ำฝนสาดเข้ากระเบื้องทำให้เรือนผุเร็ว มีบ้านเรือนบางบ้านที่สร้างคล้าย ๆ กับเรือนไทยจากภาคกลาง ทำกระเบื้องบ้านชานแล่นระหว่างเรือนสองหลัง หรือทำกระเบื้องออกข้างเพียงหลังเดียวก็ต้องทำฝากันหรือติดกันสาดเสี้ยมชิดเพราะความกลัวฝน

ย เรือนไทยในภูเก็ตที่เป็นทรงไทยแท้แต่โบราณนั้น มักใช้ฝาขัดแตะสานด้วยไม้ไม่ขัดเป็นลวดลายต่าง ๆ อย่างสวยงาม ซึ่งการใช้ฝาขัดแตะนี้ก็เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศของภาคใต้ที่มีฝนตกชุก ฝากระดานยอมเปียกชื้นอูม่น้ำฝนทำให้ผุเร็ว

ย เรือนไทยในภูเก็ตมักไม่เจาะหน้าต่าง ถ้าเจาะก็เจาะเพียงช่องเล็ก ๆ ทั้งนี้เนื่องจากฝาขัดแตะมีความโปร่ง ระบายอากาศได้ดีในตัวเอง ไม่ทำให้อากาศอับอ้าวเหมือนกันฝากระดาน

ย เอกลักษณ์พิเศษอีกประการหนึ่งของเรือนไทยในภูเก็ตหรือเรือนไทยทั่ว ๆ ไปในภาคใต้ก็คือการสร้างบ้านโดยไม่ต้องฝังเสาลงในดินเหมือนภาคอื่น ๆ คือทางภาคใต้จะวางเสาทุกเสาลงบนแท่งหิน หรือแท่งซีเมนต์ที่ทำขึ้นไว้ที่ตีนเสา แล้ววางชื่อ แป และคาน บังคับเสาไว้ให้ตั้งเข้ารูปแล้วขึ้นไปตั้ง วางจันทัน แปลาน และเครื่องประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ตง รอด ระแนง จนกระทั่งมุงหลังคา ปลูกพื้นกระดาน กันฝาได้สำเร็จรูปตามต้องการเครื่องเรือนเหล่านี้จะยึดโยงกันเองสามารถทรงตัวเรือนทั้งหมดไว้ แม้จะถูกพายุหรือลมพัดแรงไปบ้างก็ไม่เสียหายหรือล้มง่าย ๆ เนื่องจากแรงถ่วงต่าง ๆ

ย ที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ การที่ชาวภูเก็ตปลูกสร้างเรือนไทยโดยไม่นิยมฝังเสาลงในดิน ก็คงเนื่องจากพื้นดินเป็นดินทรายมีความยืดหยุ่นมาก โอกาสที่เสาเรือนจะทรุดมีได้มาก นอกจากนั้นแล้ว พื้นดินในภูเก็ตยังชุ่มชื้นไปด้วยน้ำฝน เป็นที่อยู่อาศัยของปลวก และเชื้อราต่าง ๆ ซึ่งคอยกัดกร่อนให้เสาผุเร็วขึ้น ฉะนั้นจึงต้องใช้รองตีนเสาด้วยก้อนหินหรือแท่งซีเมนต์ เพื่อหลีกเลี่ยงเหตุดังกล่าวนี้ ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง เกี่ยวกับเรือนไทยในภูเก็ตคือมักจะมีปลวกทรงตัวย

ไม่นิยมได้ทุนสูงเหมือนภาคอื่น ๆ ทั้งนี้ก็เนื่องจากเราไม่ได้ฝังลงในดินนั่นเอง ซึ่งถ้าปลูกให้ได้ทุนไม่สูงนัก โอกาสที่จะถูกลมพัดให้เรือนไหวโยกหรือพังทลายก็ย่อมลดน้อยลงไปด้วย

ย อย่างไรก็ตามมีการปลูกเรือนไทยบางบ้านในภูเก็ตที่จำเป็นต้องฝังเสาลงใน เลียบ ณะศึก ได้อธิบายไว้ว่า

โ เรือนไทยโดยมากชาวกลางนิยมปลูกในเดือน๔เพราะเป็นฤดูแล้งชุดหลุมฝังเสาได้แข็งแรงดี เพราะพื้นที่ลุ่มริมคลองฤดูฝนพื้นที่จะขึ้นอยู่เป็นประจำ ชุดหลุมเสาน้ำจะออกจะวางลาดเสาไม่แข็งแรง เลยมาปลูกบ้านกันในเดือน ๔ นำในคลองก็ลดลงไหลไปสู่ทะเล ในที่นาหรือที่ปลูกบ้านก็แห้งเช่นกัน รูปทรงของบ้านเรือน หลังคาแหลมแบบโบสถ์ในวัด เรือนมีได้ทุน บ้านทำเป็นเบียงเป็นโรงนิยมหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ชุดคูน้ำไปทางทิศใต้ (ไม่ใช่อ่อน) กันฝาขัดแตะไม้ไม้ป่า หน้าต่างไม่มี ประตูบานเดียวใส่สลักด้านขวามือ ห้องนอนไม่มีประตู มีฝ้าม่านห้อยปิด มีครัวต่อจากเรือนใหญ่ลดระดับต่ำลง ๑ คอก ปลูกป่าไม้ไผ่ผูกมัดกันกับหวาย ในครัวมีที่หุงข้าวเอาไม่มาทำเป็นปากกลมเกยกันเป็นสี่เหลี่ยมกว้างยาวเท่ากันประมาณ ๒ คอก เขาเสื่อเสาดเตยขนาดเล็กรองเป็นพื้น เอาดินใส่อัดให้แน่นเป็นแม่ชีไฟ ทำเพากับดิน ๓ ก่อนหัวหังอ สุานหนา ๑ ฝ่ามือยาวคืบกว่า ๆ ตั้งบนแม่ชีไฟเป็นรูป สามมุมไว้หุงข้าวต้มแกง เนื้อขึ้นไปบนแม่ชีไฟมีผลา ยกเส้าขึ้นจากสี่มุมของแม่ชีไฟ ๔ เสา ยาวประมาณ ๑ วา เอาไม้ผูกทั้งสี่ด้าน ทำเป็นร้านไว้สำหรับตั้งเครื่องครัว พริกแห้ง หอม กระเทียม กะปิ เกลือ ตอนระเบียบเต่าเพราะเสาฝายะเบียงนั้น ๓ เสา นั้นต้องตัดลดจากเสาบนโรง ๒ คอก ตัวเรือนทั้งหมดมี ๙ เสา ครัว ๓ เสา ในห้องนอนจะมีเชิง (ภาษาท้องถิ่น) เกือบติดกับหลังคาไว้สำหรับเก็บเอกสารต่าง ๆ ใส่ปล้อง(กระบอก)ไม้ไผ่ทำเป็นฝาครอบไว้ ปล้องนี้ยาวประมาณ ๑ คอก บนเชิงนี้ต้องขึ้นไปตรวจตราอยู่เป็นประจำ โดยผูกบันไดขึ้นทางขวา ในห้องนอนยังมีหิ้งเล็ก ๆ ที่มุมเส้าข้างบนไว้สำหรับบูชาทวดย่าตายาย บนโรงไม้กันฝาย ย ย ย มีหิ้งไว้ประดิษฐานรูปพระที่ฝ่าหวนอน(ทิศใต้)สำหรับเพื่อบูชา

ย ก่อนที่จะปลูกบ้านเจ้าของบ้านต้องเตรียมไม้เครื่องเรือน จากมุงให้เรียบร้อย ฝาเรือนนั้นส่วนมากมักสะสมทำเองตอนหลัง ก่อนปลูกต้องให้หมอมาดูตรวจดูหมอมจะชี้ให้ว่าปลูกตรงไหนเพราะความเชื่อดั้งเดิมว่ามีที่เรือนเศรษฐี ที่ยาก ที่เจ็บไข้ได้ความ เมื่อหมอชี้สถานที่ให้แล้วก็ทำการขุดปราบพื้นที่ให้เสมอแล้วดูวันที่ปลูกกับหมออีก ว่าวันไหนปลูกได้ หมอมจะตรวจวันเดือนปี เป็นเหมาะก็บอกวันปลูกให้ ชุดหลุมไหน ยกเส้าไหนก่อน เป็นเรื่องหมอบอกทั้งนั้น นำไม้มาจัดวางไว้ที่ใกล้กับสถานที่ปลูก ในวันปลูกสร้างบ้านมาช่วยกันตัดป่าเส้าผูกหวาย มุงจาก ฯลฯ ตอนเช้ามีตัวปลูก ต้องเอาน้ำมนต์มาประพรมก่อนที่จะขุดหลุม

ย ข้างก็วางแปลนชักดึงเชือกวางระดับทั้ง ๔ ด้าน เรือนไทยนิยมยกกว้าง ๑๑ คอก ยาว ๑๓ คอก ถ้ากว้าง ๙ คอก ต้องยาว ๑๑ คอก โดยมากปลูก ๙ ยาว ๑๑ เป็นเรือน ๒ ห้อง รับแขก ๑ ห้อง ติดกับห้องนอนห้องละ ๕ คอก เว้นที่ป่าเส้าฝายละครึ่งคอก บนโรงกว้าง ๕ คอก เบียง ๔ คอก ข้างก็ปักไม้ที่ชุดหลุมเส้า หลุมทั้ง ๙ หลุม ชุดเล็กประมาณ ๑ คอก ในห้องหลุมเอาหินใส่ เสา ๖ เสา ตัดยาว ๑๑ คอก เสาระเบียบยาว ๙ คอก ๓ เสา วัดจากโคนเส้าปากปากกลับกัน ระยะบ่าบนกับบ่าล่าง ๑ คืบ บ่าเส้า ๓ เสา ฝายะเบียงบ่าเท่ากับบ่าล่าง เสากลาง ๓ เสา ยอดเส้าก็ปากเป็นบ่าข้างจะทำเส้าทั้งหมด ๙ เสา ปักหันบ่าเส้าให้ถูกต้อง ต้องสูงต่ำให้ไครยะเอาดินถมยัดให้แน่น เอาไม้ยาวผูกเป็นนั่งร้านรอบ ๆ เพื่อต้องการไม่ให้เส้าโยกไหวจะได้คงระดับอยู่ดี เอาไม้หลังทาใส่บ่าเส้าหมด ๔ อัน ยาว ๑๑ คอก แล้วใช้เชือกหวายผูกเป็นลายนอกปูอย่างแน่น ผูกไม้นั่งร้านขึ้นไปอีก ไปผูกไม้บนยอดเส้าคือหลังคาด้านบน เหมือนกับหลังคาล่างแต่เพียง ๓ อันเท่านั้น ยาว ๑๑ คอก เหมือนกับผูกหวายรัดกันเสร็จ เอาด้านกว้างผูกมัดและด้านยาวด้วยเป็นรูปสี่เหลี่ยม ตัดเป็นตง ๓ อัน ยาววาวครึ่ง บากหัวบากท้าย หวายผูกมัดติดกับรัดคอกใกล้เส้ากลางเพียง ๓ คอกของซีกบนโรง ๓ อัน ยผูกยื่นเหมือนกับเส้าเรือนแต่เล็กกว่าเท่านั้น ผูกหวายเสร็จเอาไม้ยาวกลมยาว ๑๑ คอก เหมือนหลังคาผูกติดกับตง ๓ อัน เอาไม้ทาหลังคา ๓ คู่ ๖ อัน เรียกว่าไม้จันทัน ผ่านบนโรงยาว ๔ คอก ระเบียบ ๑๐ คอก เป็นรูปหลังคาจอมแหลมเป็นปีกห้อยลงมาทางระเบียบ เอาไม้ยาว ๑ อัน ทำเป็นไม้ปิดพลอมยาว ๑๑ คอกปิดทับหัวไม้จันทันทั้ง ๓ คู่ เอาหวายดึงรัดอย่างแน่น เอาไม้ยาว ๑๑ คอก ผูกขวางเป็นระยะทั้งเบียงและโรงย เอากลอนรับจากทำด้วยไม้ไผ่เป็นซีก ๆ ระเบียบยาว ๑๐ คอก โรง ๔ คอก ผูกขวางติดกับไม้ยาว ระยะห่างกัน ๑ คอก ฝายละ ๑๑ อัน เบียงกับโรงใส่ไม้รอดกลิ้งเพื่อทำการปลูกป่าไม้ ฝ่าไม้ไผ่ยาว ๑๑ คอก จิกป่าทำเป็นปากบนโรงระเบียบเหมือนกับใส่ตั้งเส้า

เอาปากตบเบียงผูกเป็นเอวมัดแดงอย่างสวยงาม มุงจากเสร็จ ปลูกป่าเสร็จ ยืนนั่งบนพื้นเรือนได้สะดวกตัดไม้ทำเข็นรวมตัวเรือน เว้นที่นั่งห้องรับแขก ๑ ด้านเท่านั้น และระเบียบตรงกลางด้วย เอาฝายที่ขัดไว้แล้ววัดสับระยะเท่ากับห้อง ยกขึ้นกันระหว่างเส้าผูกเข็นที่ทำไว้จนหมดทุกด้านอย่างที่คิดเห็นไว้ ครัวก็เช่นกันเพียงแต่วัดว่าให้เกินยาวสั้นไปขนาดไหน ความกว้างนั้นเท่าตัวเรือนเพิ่มเส้าอีกสามเส้า ตัดบ่าต่ำกว่าระเบียบ ๓ เสา ส่วนการตกแต่งเสริมเรื่องอื่นนั้น แล้วแต่ความเหมาะสมสวยงาม หน้าบ้านมีนอกชานต้องปักเส้ายื่นออกไปหน้าบ้านฝายะเบียง ห่างจากตัวเรือน ๑ วา ใส่หลังทา ๒ อัน ใส่รอดกลิ้ง

เอาปากไม้ไผ่ผูกมัดเอวมัดแดงทำบันได ๕ ชั้นพาดตรงนอกชานโ

ย รูปแบบของสถาปัตยกรรมแบบเรือนไทยดังกล่าวมานี้ เป็นรูปแบบของเรือนไทยในภูเก็ตสมัยเริ่มสร้างบ้านสร้างเมือง

จะพบเห็นได้มากในท้องถิ่นที่เคยเป็นชุมชนหรือเมืองเก่ามาในสมัยก่อน เช่น เมืองกลางบ้านดอน บ้านตะเคียน บ้านในทอน ตำบลสาคร อำเภอลาง บ้านไฟไหม้ ตำบลฉลองย อำเภอมือภูเก็ต เป็นต้น

ย มีรูปภาพประกอบ

ย สถาปัตยกรรมแบบจีนในภูเก็ต

ย รูปแบบสถาปัตยกรรมแบบจีนในภูเก็ต เป็นรูปแบบของบ้านเรือนที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของชุมชน เนื่องจากคนจีนเข้ามาอยู่ในภูเก็ต แล้วตามประวัติศาสตร์จะกล่าวไว้ว่า ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำนากอาศัยอยู่ในดินแดนภูเก็ตสมัยแรก ๆ นั้นจะเป็นมอญหรือแมง และชาวอินเดีย แล้วต่อมาก็เป็นชาวโปรตุเกส ชาววิลิ้นดา แต่ชนชาติเหล่านี้มิได้ปลูกสร้างบ้านเรือนลงในภูเก็ตตามรูปแบบสถาปัตยกรรมหรือวัฒนธรรมของชนชาติเหล่านั้นไว้เลย หรือหากจะปลูกสร้างไว้ ก็คงจะเป็นแต่เพียงที่อยู่อาศัยชั่วคราวไม่ใช่ถาวรวัตถุ จึงผู้พังและสูญหายไปตามกาลเวลา ไม่ปรากฏร่องรอยเหลือไว้ให้ศึกษาได้ในปัจจุบันต่างจากชนชาวจีนซึ่งอพยพเข้ามาอยู่ในภูเก็ตสมัยรัชกาลที่ ๓, ๔, ๕ เพื่อประกอบอาชีพเหมืองแร่และค้าขาย คนเหล่านั้นได้สร้างบ้านเรือนอาศัยอย่างถาวร โดยใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมที่ถ่ายทอดมาจากประเทศจีน มีเอกลักษณ์เฉพาะ กล่าวคือใช้วัสดุส่วนใหญ่ในการก่อสร้างเป็นดินหรือดินเผาแทนที่จะใช้ไม้หรือไม้ไผ่เหมือนบ้านเรือนคนไทย ดินที่ชาวจีนใช้ก่อสร้างบ้านเรือนนี้ นับว่าดินผสมด้วยวัสดุอย่างอื่น เช่น เกลือ น้ำตาลแดง หรือ แกลบ ซึ่งวัสดุเหล่านี้ มีคุณสมบัติยึดดินให้เหนียวไม่เปราะและผุพังง่าย ดินผสมนี้จะอัดแน่นกระทุ้งให้เรียบสนิท เสริมสูงขึ้นจากพื้นดินจนเป็นกำแพงหนาซึ่งเป็นส่วนรับน้ำหนักเครื่องเรือนพื้นชั้นบนหรือหลังคา กำแพงเรือนนี้จะก่อเป็นฝาผนังทั้ง ๔ ด้าน เจาะช่องประตูหน้าต่าง ย ย โดยใช้ไม้แก่นเนื้อแข็ง เป็นวงกบประตูหน้าต่าง และบานประตูหน้าต่างตามต้องการ หากเป็นบ้าน ๒ ชั้น ก็จะใช้ไม้เป็นคาน รอด และปูพื้น หลังคาจะวางช่อ แป และจันทันจากไม้ทะเล เช่น แสม หลังคามุงด้วยกระเบื้องราง (ทำจากดินเผา) ซึ่งมีลักษณะครึ่งวงกลม คล้ายกับไม้ไผ่ผ่าซีก บ้านรูปทรงแบบนี้ส่วนมากจะปลูกเป็นทรงเดี่ยว ๆ เนื่องจากสภาพของกำแพงดิน จะไม่อำนวยให้ก่อสร้างได้มากนัก เพราะต้องรองรับน้ำหนักมากเสี่ยงต่อการพังทลายลงมา หรือเมื่อถูกพัดใหม่ด้วยพายุเมื่อยามมีลมมรสุมเกิดขึ้น บ้านเรือนทรงแบบนี้ จะมีอายุอยู่นานประมาณ ๗๐-๘๐ ปี ปัจจุบันนี้ ๒๕๔๑ จะหาได้เพียงบางส่วนของตลาดอำเภอกะทู้ ซึ่งเป็นท้องถิ่นกำเนิดเมืองภูเก็ตสมัยก่อน ส่วนในตัวเมืองภูเก็ตปัจจุบันนี้ หาได้ยากเนื่องจากถูกรื้อถอนออกไปเพราะสภาพเก่าเกินไปกว่าที่จะคงทนอยู่ได้โดยปราศจากการอนุรักษ์หรือบำรุงรักษาอย่างถูกวิธี

ย สถาปัตยกรรมแบบชิโน-โปรตุเกส

ย

ย ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนในภูเก็ตแบบชิโน-โปรตุเกส เกิดขึ้นด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อสมัยตั้งแต่ประมาณ ๘๐ ปีย้อนหลังไปนั้น ภูเก็ตไม่สามารถติดต่อกับกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองหลวงได้สะดวกนัก การเดินทางเมื่อประมาณ ๑๕๐ ปีมาแล้วนั้น จะต้องขี่ช้างหรือนั่งเรือจากภูเก็ตไปตะกั่วป่าเลยไปยังเขาพนมคีรีรัฐแล้วลงเรือที่นั่น ล่องเรือตามลำน้ำพนมคีรี ออกสู่บ้านพุนพิน แม่น้ำตาปี แล้วออกสู่บ้านดอนลงเรือใหญ่แล่นเลียบริมฝั่งตะวันออกของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผ่านจังหวัดชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ หัวหิน ชะอำ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และปากน้ำเจ้าพระยา แล้วจึงถึงกรุงเทพมหานคร การเดินทางระหว่างภูเก็ต กรุงเทพฯ เป็นอยู่เช่นนี้เนิ่นนาน จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อกิจการรถไฟหลวงได้ถือกำเนิดขึ้น และการรถไฟขยายเส้นทางมาจนถึง จังหวัดตรัง เส้นทางการติดต่อกับกรุงเทพฯ ของคนภูเก็ตก็เปลี่ยนเส้นทางมาเป็นเส้นทางเรือ คือนั่งเรือจากภูเก็ตไปขึ้นท่าเรือที่กันตัง แล้วนั่งรถไฟจากกันตังไปกรุงเทพฯ อีกทอดหนึ่งนับว่าสะดวกขึ้นหลายเท่าตัว แต่ก็ยังต้องเสียเวลาอยู่มากนั่นเอง กล่าวคือต้องเสียเวลานั่งเรือยนต์เล็ก แล่นเลียบริมฝั่งกระบอกจะไปถึงกันตังก็เสียเวลาไปประมาณหนึ่งวันกับหนึ่งคืน แล้วต้องรอรถไฟเที่ยวที่แวะกันตังอีกประมาณ ๒ หรือ ๓ วัน รวมเวลาที่ต้องเสียไปในการเดินทางลักษณะนี้ประมาณ ๓ - ๔ วัน บางครั้งก็เป็นสัปดาห์ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการเดินทางติดต่อกันโดยทางเรือไกลไปออกจากภูเก็ตเลียบริมทะเลตะวันตกไปถึงเกาะปឹងจะเสียเวลาเพียง ๒๔ ชั่วโมงเท่านั้น ย เหตุนี้จึงมีนักธุรกิจ นายเหมืองย และนักท่องเที่ยวยาวภูเก็ตจึงสมัครใจเดินทางไปปឹងมากกว่าจะไปกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของเราหรือแม่แต่การส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษานักเรียนในภูเก็ตก็มักจะส่งให้ไปเรียนที่ปឹង

ย เกาะปឹងในยุคนี้ มีความเจริญในหลายสิ่งหลายอย่างที่เทียบเท่ากรุงเทพฯ แล้ว เช่น ถนนหนทาง การศึกษา การสาธารณสุข การสื่อสาร การรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เพราะปឹងได้รับการพัฒนาการแผนใหม่จากอังกฤษ และมีเรือกลไฟทั้งใหญ่่น้อยเข้ามาจอดเป็นประจำ มีการค้าขายระบบปลอดภาษี มีสถาปัตยกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย เพราะเป็นเมืองท่าขนถ่ายอัญมณีแห่งหนึ่งของอังกฤษทางฝั่งตะวันตกของ ๆ จากเกาะสิงคโปร์

ย ในส่วนของลักษณะทางสถาปัตยกรรมของปឹងที่ได้รับอิทธิพลมาจากอังกฤษนั้น

กล่าวโดยทางประวัติศาสตร์การเผยแพร่วัฒนธรรมของชนชาติตะวันตกที่มีต่อชาวตะวันออกอย่างสิงคโปร์ ปឹង คือ ในพุทธศตวรรษที่ ๒๓ โปรตุเกส ได้เข้าไปเข้าเมืองจากจากประเทศจีน อังกฤษมีส่วนรู้เห็นอารยธรรมในแถบบริเวณนั้นด้วยอิทธิพลทางสถาปัตยกรรมของโปรตุเกส จีน ก็ขยายเข้าสู่ฮ่องกงซึ่งเป็นเขตอิทธิพลของอังกฤษอีกทอดหนึ่ง เมื่ออังกฤษมีอิทธิพลต่อสิงคโปร์ ปឹង สถาปัตยกรรมเหล่านั้นก็ถูกถ่ายทอดมาสู่ สิงคโปร์ และปឹងด้วย

ย ตัวอย่างรูปแบบและองค์ประกอบสถาปัตยกรรมในเมือง ในอาคารตึกแถวเมืองภูเก็ตนั้น อาคารเก่าจะมีรูปแบบและองค์ประกอบสถาปัตยกรรมที่เป็นลักษณะทั้งแบบจีน, ยุโรป, และแบบผสมโปรตุเกส

ย -----

ภาพประกอบ

ย ย รูปด้านชั้นบนหน้าต่างบานคู่ลูกฟักเกล็ดไม้ปรับได้

ย รูปด้านชั้นบน ชุมหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม
ย รูปด้านชั้นบน ชุมหน้าต่างโค้งครึ่งวงกลม
ย รูปด้านชั้นบน ชุมหน้าต่างโค้งเสี้ยววงกลม
ย รูปด้านชั้นบน ชุมหน้าต่างแบบจั่ว
ย รูปด้านชั้นบน หน้าต่างบานคู่ลูกฟักบานเกล็ดไม้ติดตายบานกระทุ้งในบานเปิด
ย ทางเท้า (ARCADE) โค้งครึ่งวงกลม
ย รูปด้านชั้นบน ชุมหน้าต่างแบบจั่ว
ย รูปด้านชั้นบน ชุมระเบียงโค้งครึ่งวงกลม
ย รูปด้านชั้นล่างแบบจีนดั้งเดิม
ภาพหัวเสาและโครงสร้าง
แบบผสมไอโอนิก-คอรินเธียน
แบบไอโอนิก
หัวเสารับหลังคา
ลักษณะโค้งอาคาร
โค้งครึ่งวงกลม
บัวหัวเสา
โค้งเตี้ย (Three-Centered Arch)

ย ลักษณะส่วนย่อย รายละเอียด (DETAIL) แบ่งเป็น
ย ย ๑. หน้าต่างเป็นบานคู่ ที่พบมากมีลักษณะดังนี้
ย ย
ย ย ๑. ก บานถึงพื้น ชวงบนลูกฟักเกล็ดไม้ปรับได้ ชวงล่างบานไม้ทับ
ย ๑. ข ลูกฟักเป็นเกล็ดไม้ปรับได้ บานไม่ถึงพื้น
ย ๑. ค บานถึงพื้น ชวงบนลูกฟักกระจกलयูน ชวงล่างบานไม้ทับ
ย ๑. ง บานถึงพื้น ชวงบนลูกฟักเกล็ดไม้ติดตาย ชวงล่างบานไม้ทับ ย ๑. จ บานกระทุ้งในบานเปิดลูกฟักเกล็ดไม้ติดตาย บานไม่ถึงพื้น
ย ๑. ฉ บานกระทุ้ง ๒ ชั้นในบานเปิดลูกฟักเกล็ดไม้ติดตาย บานไม่ถึงพื้น
ย ๒. ช่องแสง ที่พบเห็นมากมีลักษณะต่างๆ คือ
ย ๒ ก. ช่องแสงกระจกตีควี่ไม้ ลายกลีบดอกไม้ปลายมน
ย ๒ ข. ช่องแสงไม้ฉลุแกะสลักลวดลาย
ย ๒ ค. ช่องแสงกระจกตีควี่ไม้ ลายกลีบดอกไม้ ปลายแหลม
ย ๒ จ. ช่องแสงกระจกตีควี่ไม้คล้าย ๒ ง.
ย ๒ ข. ช่องแสงไม้ฉลุแกะสลักลวดลาย
ย ๒ ง. ช่องแสงกระจกตีควี่ไม้ ลายรัศมีดวงอาทิตย์
ย ๒ ฉ. ช่องแสงกระจกตีควี่ไม้ ลายกลีบดอกไม้
ย ๒ ช. ช่องแสงบานเกล็ดติดตาย
ย ๒. ซ ช่องแสงกระจกตีควี่ไม้กลายกลีบดอกไม้
ย ๒. ฌ ช่องแสงบานเกล็ดไม้ติดตาย
ย ๒. ญ ช่องแสงไม้ฉลุ
ย ๒. ฎ ช่องแสงกระจกตีควี่ไม้
ย ๒. ฏ ช่องแสงกระจกตีควี่ไม้
ย ๒. ฐ ช่องแสงกระจกตีควี่ไม้
ย ๒. ท ช่องแสงกระจกตีควี่ไม้
ย

ย ศิลปะทางสถาปัตยกรรมของป็นัง มีรูปแบบของยุโรปผสมจีน ซึ่งใหม่แปลกและสวยงามมีเอกลักษณ์ของตน
จึงเป็นที่น่าสนใจของชาวภูเก็ตระดับผู้มีเงินที่มีโอกาสได้ไปพบเห็น ฉะนั้นการถ่ายทอดแบบสถาปัตยกรรมดังกล่าวจึงเกิดขึ้น ด้วยการนำแบบแปลนก่อสร้าง
และช่างผู้ทำการก่อสร้างมาจากป็นังสู่เกาะภูเก็ตเป็นจำนวนมาก บรรดาสถาปนิกรุ่นใหม่ให้ชื่อรูปแบบการก่อสร้างลักษณะนี้ว่าเป็นแบบ โ ซิโน-โปรตุเกสได้
คือแบบผสมระหว่างสถาปัตยกรรมของจีนกับสถาปัตยกรรมโปรตุเกส

ย ลักษณะความแตกต่างของอาคารแบบจีนกับแบบจีนผสมโปรตุเกส หรือผสมยุโรปนี้ คือแปลนนอกอาคารดังกล่าวจะแบ่งออกเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงจะมีช่อง

โ สกายไลท์ หรือช่องให้แสงสว่างตามธรรมชาติส่องลงมาได้ มีให้อับอากาศหรืออบอ้าว บ้านทุกบ้านแบบ ชิโน-โปรตุกีส สมัยแรกสร้างนั้นจะมีบ่อน้ำอยู่ในบ้านอย่างน้อยหนึ่งบ่อ ใช้สำหรับบริโภคในบ้าน โครงสร้างส่วนใหญ่เป็นตึกก่ออิฐ หรือเทคอนกรีตแบบยุโรป มีหน้าต่างหรือเฉลียงหรือบับญูร หรือบับญูโคเน่ ยื่นออกมาจากตัวหน้าบ้านแบบยุโรป กระจานหน้าต่างหรือบานประตูด้วยกระจก และตกแต่งลวดลายตามขอบหน้าต่าง ประตู หัวเสา ด้วยลายปูนปั้นลายจีน ปูพื้นด้วยกระเบื้องลายฝรั่ง แต่หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผารูปครึ่งวงกลมหรือรูปทรงระบอบฉากแบบจีน บ้านในรูปชิโน - โปรตุกีสสไตล์จะมีความสวยงามภูมิฐานแบบยุโรป แต่มีความร่มเย็นสุขสบายและถ่ายเทอากาศได้สะดวกแบบตะวันออกหรือแบบจีน ซึ่งจะเห็นได้ทั่วไปในตัวเมืองภูเก็ตทั้งในรูปแบบบ้านเดี่ยวและตึกแถว

ย สภาพสถาปัตยกรรม อาคาร ถนนกลาง

ย ย

ย ลักษณะอาคารทั่วไป ลักษณะรูปชั้นล่างโดยทั่วไป เป็นประตูบานเพี้ยมเหล็ก มีเพียงบางส่วนที่เป็นประตูบานเพี้ยมไม้ และมีเพี้ยมไม้ที่ห้องที่เป็นประตูแบบโบราณสำหรับห้องพักอาศัย ลักษณะเสาโครงสร้างเป็นเสาใหญ่ก่ออิฐฉาบปูนภายนอก มีทั้งแบบสี่เหลี่ยมเรียบ ๆ และแบบยอมุม ย ลักษณะรูปชั้นบนโดยทั่วไป (เฉพาะอาคารเก่าและปรับปรุงไปบ้าง) มีทั้งเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีทั้งลายปูนปั้นและไม่มีลายปูนปั้น ประกอบด้วยซุ้มหน้าต่าง ๓ ซุ้มโค้งครึ่งวงกลม ซุ้มโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) และซุ้มโค้งสี่เหลี่ยม หน้าต่างสมัยเก่า ภายในซุ้มจะเป็นบานคูจากด้านบนของหน้าต่างถึงพื้นแบ่งเป็น ๒ ช่วง ช่วงบนเป็นเกล็ดไม้ปรับได้ในบานเปิด ช่วงล่างเป็นบานไม้ทึบ โดยเปิดปิดแยกเป็นอิสระจากกัน ผนังไม้หน้าต่างบานเกล็ดไม้ติดตายตลอดแนว เป็นที่น่าสังเกตว่า หน้าต่างแบบนี้ไม่มีช่องแสงเหนือหน้าต่างภายในซุ้มจะมีช่องแสงภายในซุ้มหรือช่องระบายอากาศภายในซุ้ม ลักษณะรูปด้านชั้นบนลักษณะที่พบคือมีซุ้มหน้าต่าง ๒ ซุ้ม มีทั้งซุ้มโค้งและสี่เหลี่ยม หน้าต่างบานคูถึงพื้น และซุ้มจั่วสวบนหน้าต่างบานคูไม่ถึงพื้น

ย ย ลักษณะอาคารที่เด่น อาคารเก่าของถนนกลางที่มีลักษณะเด่น ๆ สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

ย ๑. มีซุ้มหน้าต่าง อาคารประเภทนี้มีลักษณะเด่นคือผนังก่ออิฐฉาบปูน ซุ้มหน้าต่างเป็นปูนนูนขึ้นจากผนัง สามารถแยกออกเป็น

ย - ซุ้มโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม มีเสาประดับรับซุ้ม ๔ เสา โดยมีหัวเสารับซุ้มภายในโค้งเป็นช่องแสงกระจกตีคว่ำไม้กลีบลายดอกไม้ (แบบ ๒ ก) หน้าต่างเป็นแบบ ๒ ก.

ตรงกลางโค้งมีลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. มีลายปูนปั้นภายนอกโค้ง ได้แก่ ห้องเลขที่ ๗๘ ๙๐ ๙๒ และ ๑๔๖

มีรูปภาพประกอบ

ย - ซุ้มโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม มีเสาประดับรับซุ้มลวดลายเกลียวเชือกมีบัวหัวเสาและฐานส่วนโค้งมีลายปูนปั้นแบบจีน ช่องแสงแบบ ๒ ง. หน้าต่างแบบ ๑ ข. สวบนล่างใต้หน้าต่างเป็นบานไม้ทึบเปิดเขาด้านในอาคาร นอกโค้งมีลวดลายปูนประดับงดงาม ได้แก่ห้องเลขที่ ๓๔

รูปภาพประกอบ

ย - ซุ้มโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้มไม่มีเสาประดับรับซุ้ม ลักษณะซุ้มเป็นแบบลายปูนนูนเท่ากันตลอด ช่องแสงภายในโค้งเป็นแบบ ๒ จ. หน้าต่างแบบ ๑ ก. ไม่มีลวดลายปูนปั้นนอกโค้ง แต่ละซุ้มหน้าต่างห่างกันเล็กน้อย ได้แก่ห้องเลขที่ ๓๘

ย มีรูปภาพประกอบ

ย - ซุ้มโค้งครึ่งวงกลม ๓ ซุ้ม มีเสาประดับรับซุ้มแบบเรียบ โค้งเป็นปูนปั้นนูนไม่กว้างเท่าที่พบทั่วไป ช่องแสงที่เป็นแบบ ๒ ฉ. หน้าต่างแบบ ๑ ก. ได้แก่ห้องเลขที่ ๖๒

ย มีรูปภาพประกอบ

ย - ซุ้มโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ๓ ซุ้มมีเสาประดับรับซุ้มเซาะร่องมีหัวเสา มีช่องระบายอากาศในโค้งแบบ ๒ ช. หน้าต่างแบบ ๑ ก.

ตรงกลางโค้งมีลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ข. ได้แก่ห้องเลขที่ ๒, ๑๖ ไม่มีลายปูนปั้น ห้องเลขที่ ๑๐๙, ๑๑๑ ห้องเลขที่ ๑๑๙ มีลายปูนปั้น ที่ผนังนอกซุ้มและหัวเสารับซุ้ม

ย มีรูปภาพประกอบ

ย -ซุ้มโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ๔ ซุ้มมีเสาประดับรับซุ้ม มีลายปูนปั้นลายดอกไม้ ตรงกลางโค้งมีลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ ก. หน้าต่างแบบ ๑ ก. เหนือซุ้มมีลายปูนปั้นพบได้ที่ห้องเลขที่ ๔๔

ย ย มีรูปภาพประกอบ

ย - ชุมโค้ง ๓ ชุม ลักษณะโค้งด้านในเป็นโค้งครึ่งวงกลม ด้านนอกเป็นโค้งย ตรงกลางด้านข้างโค้งงอนขึ้นเล็กน้อย ลักษณะชุมเป็นกว้างเท่ากันตลอด ไม่มีเสาประดับชุม ภายในโค้งเป็นช่องที่ปิดด้วยไม้แบบ ๒ ง. หน้าต่างแบบ ๑ ก. มีลายปูนปั้นเหนือชุม แต่ละชุมห่างกันเล็กน้อย ได้แก่ห้องเลขที่ ๙๕

ย มีรูปภาพประกอบ

ย - ชุมโค้ง ๒ ชุมแบบ THREE CENTERED ARCH ไม่มีเสาประดับรับชุม ชุมเป็นรูปกว้างเท่ากันตลอด ภายในโค้งเป็นช่องที่ปิดด้วยไม้แบบ ๒ ง. หน้าต่างแบบ ๑ ก. เห็นได้จากห้องเลขที่ ๑๔๐ และ ๑๔๒

ย มีรูปภาพประกอบ

ย - ชุมสี่เหลี่ยมด้านบนเป็นปูนปั้นรูปจั่ว ๒ ชุม หน้าจั่วเป็นปูนปั้น ภายนอกจั่วมีลายปูนปั้นหน้าต่างเป็นแบบ ๑ ข. มีช่องแสงภายในชุดเสารับชุมเป็นเสาสี่เหลี่ยมเรียบเซาะร่อง ได้แก่ ห้องเลขที่ ๑๐๒ ส่วนห้องเลขที่ ๒๑ และห้องเลขที่ ๒๓ ต่างกันที่หน้าต่างเป็นลูกฟักกระจกลายปูนปั้นไม่มีช่องแสงในชุดเดียวกัน

ย มีรูปภาพประกอบ

ย - ชุมสี่เหลี่ยม ๓ ชุม ไม่มีเสารับชุม ชุมเป็นรูปกว้างเท่ากันตลอด หน้าต่างถึงพื้นแบบ ๑ ค. มีช่องแสงกระจกตีคิ้วไม่ในชุดเหนือชุมมีลายปูนรูปวงกลมและสามเหลี่ยม ได้แก่บ้านเลขที่ ๑๑๕ (มีรูปประกอบ)

ย ๒. ไม่มีชุมหน้าต่างย ผนังอาคารกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นผนังไม้ทั้งหมด หรือผนังไม้ตั้งแตระดับหน้าต่างขึ้นไป ส่วนล่างเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ มีลายปูนปั้นบางเป็นบางห้องย สามารถแยกออกเป็น

ย - ผนังจากระดับคานถึงใต้วงกบล่างหน้าต่างย เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนมีลายปูนปั้นแกว่งประดับ มีสีสวยงามและมีอิฐเคลือบโปร่ง ๓ ช่วง ลายแบบจีนเหนือปูนปั้นเป็นหน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ข. ๓ คู่ ตรงกลางด้านข้างอีกข้างละบาน ถัดไปเป็นผนังไม้เท่าระดับหน้าต่าง เหนือหน้าต่างเป็นช่องแสงกระจกตีคิ้วไม่แบ่งเป็นช่องสี่เหลี่ยมตลอดแนว ได้แก่ บ้านเลขที่ ๑๓๕ (มีรูปประกอบ)

ย - ผนังจากระดับคานถึงใต้วงกบล่างหน้าต่างเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีลายคล้ายกับห้องเลขที่ ๑๓๕ หน้าต่างแบบ ๑ ข. ทั้งหมด ๕ คู่ ตลอดแนวเหนือหน้าต่างเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน มีลายปูนปั้นเขียนสีแบบจีน ได้แก่ บ้านเลขที่ ๒๐ (มีรูป)

ย - ผนังไม่มีหน้าต่างบานคู่แบบ ๑ ข. ๓ คู่ ตรงกลางห้องเหนือหน้าต่างเป็นบานเกล็ดไม้ติดตายตลอดแนวผนัง

เหนือพื้นห้องขึ้นไปถึงระดับหลังคาเป็นช่องแสงกระจกตีคิ้วไม่ ได้แก่ ห้องเลขที่ ๓๖ ส่วนห้อง ๑๓๖ คล้ายกันต่างกันที่ไม่มีช่องแสง เป็นบานเกล็ดไม้ติดตายตลอดแนว (มีรูป)

ย - ผนังไม่มีหน้าต่างตลอดแนวเป็นบานคู่ด้านข้างอีกข้างละ ๑ บาน เหนือหน้าต่างเป็นลายปูนปั้นตลอดแนว ได้แก่ ห้องเลขที่ ๑๓๔ ส่วนห้องเลขที่ ๓๒ มีลักษณะเดียวกันแต่ลายที่เหนือหน้าต่างเป็นลายฉลุไม้แกะสลักลายดอกไม้ เหนือขึ้นไปเป็นไม้ ไม้โปร่งลายแบบจีน (มีรูป)

ย - ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบ เสาและคานใช้แบบหล่อเหล็ก ทำให้เกิดลาย ระบบการจัดหน้าต่าง (PATTERN)

ต่างจากห้องอื่นโดยออกแบบในลักษณะครึ่งหน้าต่างเป็นบานลูกฟัก กระจกลายปูนปั้นไม่มีตารางสี่เหลี่ยม

ถ้าแบ่งสองฝั่งจะเท่ากันโดยด้านข้างเป็นบานคู่สองช่วงถัดมาเป็นบานเปิด ๓ บานย ลักษณะบานเหมือนกัน ตรงกลางเป็นบานคู่ เหนือบานคู่ตรงกลางและบานเปิด ๓ บาน เป็นช่องกระจกมีคิ้วไม่ ตารางสี่เหลี่ยมเรียงเป็นแนวนอน ได้แก่ บ้านเลขที่ ๓๐ (มีรูป)

ย - อาคาร ๓ ชั้น ชั้น ๒ และชั้น ๓ มีระเบียบเป็นลูกปูนโปร่ง มีมุมระเบียงโค้งครึ่ง วงกลม ๓ ชุม เสารับชุมเป็นเสากลม หัวเสาแบบไอโอนิก เสาและคานใช้แบบเหล็กหล่อแบบเดียวกับห้อง ๓๐ มี PARAPPET เป็นปูนโปร่งตรงกลางโค้งมีลักษณะ KEYSTONE แบบ ๓ย ค. รูปแบบเป็นอาคารที่มีอายุน้อยกว่าอาคารอื่นได้รับอิทธิพลมาจากสถาปัตยกรรมแบบ นิโอ-คลาสสิก และแบบเรอเนซองส์ ได้แก่ ห้องเลขที่ ๓๗ (มีรูป)

อาเขต (ARCADE) หรือ โ ห่ง ก่า กี่

คือ ชุมโค้งทางเดินหน้าอาคารติดแถวถนนกลาง ถนนตึก ถนนกระบี่ ฯลฯ เป็นลักษณะการสร้างอาคารแบบชิโน-โปรตุเกส

เป็นเพราะเหตุว่าภูเก็ตเป็นเมืองที่ฝนตกนานหลายเดือนเพราะอยู่ในอิทธิพลของลมมรสุมเจตนาการวางผังเมืองรูปแบบการสร้างบ้านเรือนอาคารในสมัยเทศบาลมณฑลภูเก็ตคือ

พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดีต้องการให้ผู้คนที่ย้ายไปมาได้รับความสะดวกในการเดินผ่านไปมาจับจ่ายซื้อของในย่านตลาดร้านค้าเหล่านั้นตลอดจนการป้องกันละอองฝนที่จะทำให้ความเสียหายให้แก่สินค้าที่วางอยู่ในร้าน

ย คำว่า ห่งก่า กี่ เป็นคำภาษาพื้นเมืองลักษณะท้องถิ่นของภูเก็ตที่ได้รับมาจากภาษามลายูและภาษาจีน โ ก่า กี่

เป็นคำที่มาจากภาษามลายูที่เขียนเป็นอักษรโรมันว่า KAKI แปลว่าเท้า คำว่าก่าก็

เข้ามาแพร่หลายในภูเก็ตสมัยก่อนโดยช่างก่อสร้างใช้เรียกไม้เป็นระยะความยาวที่มีขนาด ๑ ศอก ของมาตราวัดระยะแบบไทย หรือ ๑ ฟุต ของมาตราวัดระยะอังกฤษว่า โ หนึ่งก่าก็ โ สำเนียงจีน ฮกเกี้ยน ชาวพื้นเมืองภูเก็ตออกเสียงเป็น โ ฉิดก่าก็ โ หรือโ จิดก่าก็ โ โ ห่องโ เป็นภาษาจีนฮกเกี้ยน แปลว่า ๕

ย อุปกรณ์การก่อสร้างต่าง ๆ ในภูเก็ต ถ้าหากเป็นช่างก่อสร้างคนไทยแท้จะคิดเป็นศอก ถ้าอยู่ในแวดวงคนไทยเชื้อสายจีน (บาบ๋า) ก็จะคิดเป็น โ ก่าก็ โ

ย ความกว้างของตึกแถวในตลาดภูเก็ตวัดกันเป็น ก่าก็ ซึ่งส่วนมากจะมีความกว้างหองละ ๑๖ ก่าก็โดยเฉลี่ย

ความกว้างของซุ้มโค้งทางเดินหน้าอาคารตึกแถวในภูเก็ตมีความกว้างประมาณ ๕ ก่าก็ เรียกเป็นภาษาจีนปนกับมลายูว่า โ ห่องก่าก็ โ

ซึ่งระยะความกว้างของช่องทางเดินประมาณ ๕ ช่วงฝ่าเท้า หรือ ๕ ฟุต หรือ ๕ ศอกโดยเฉลี่ย

ย บ้านพระพิทักษ์ชินประชา

ย

ย บ้านหลังแรกของภูเก็ตที่สร้างขึ้นตามแบบสถาปัตยกรรมยุโรปในสมัยรัชกาลที่ ๕ ก่อสร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๕๐ เจ้าของบ้านคือพระพิทักษ์ชินประชา (ต้นตระกูล

ต้นทวนนิช) ที่ได้รับพระราชทานนามสกุลในสมัยรัชกาลที่ ๖ นามเดิมคือ ต้นมาเสียง เนื่องจากทำความดีความชอบต่อบ้านเมือง

จึงได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์และนามสกุลพระพิทักษ์ชินประชา เป็นบุตรคนที่ ๗ ของครอบครัว เป็นน้องชายของพระพิไลยสรรพกิจ (บุตรคนที่ ๒ ของครอบครัว)

จุดประสงค์การสร้างบ้านหลังนี้เพื่อเป็นเรือนหอแต่ต่อมาก็ไม่ได้อยู่ ๒๑ ปีต่อมา

ขุนชินสถานพิทักษ์บุตรชายของพระพิทักษ์ชินประชาได้มาอยู่บ้านหลังนี้ปัจจุบันเจ้าของคือ คุณประชาย ต้นทวนนิช บุตรชายขุนชินสถานพิทักษ์

ย ในการสร้างบ้าน พระพิทักษ์ ๗ เป็นผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้างโดยได้ช่างจากเมืองปิ้ง

ย ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกันนั้นมีพระอร่ามสาครเขตอีกหลังหนึ่งที่สร้างแบบสถาปัตยกรรมยุโรป (ปัจจุบันคืออาคารเดินอากาศไทย) วัสดุก่อสร้างส่วนใหญ่ นำมาจากปิ้ง อีส

ย วัสดุพื้นนำมาจากอิตาลีโดยผ่านมาทางปิ้งสู่ภูเก็ตอีกทอดหนึ่งประโยชน์ในการใช้สอย ส่วนหน้าบ้าน(เดิม) ใช้รับแขกทั่วไปที่ไม่สนิทกับส่วนกลางของบ้าน

(ปัจจุบันกลายเป็นส่วนหน้าบ้าน) ใช้รับแขกที่สนิทกับครอบครัว ส่วนในของบ้านเป็นส่วนที่ไว้ต้อนรับญาติพี่น้อง(ปัจจุบันคือส่วนโถงรับแขก) ในสมัยขุนชินสถานพิทักษ์

ได้ปรับปรุงโดยหรือส่วนที่เป็นด้านหน้าของบ้านออก ซึ่งเดิมประกอบด้วย ห่องสมุด โถงด้านหน้า และบันไดทางขึ้น

ย ต่อมาในสมัยคุณประชา ได้ต่อเติมทางระเบียงด้านซ้ายของอาคารหรือด้านตะวันออกและได้นำศิลาบางส่วนจากด้านหน้ามาต่อเติม ส่วนของบ้านที่ต้องซ่อมแซมบ่อย

ย คือหลังคา ฝา เพดาน สี ประตู

ย

ย ลักษณะอาคาร เป็นบ้าน ๒ ชั้น ทางเข้าเป็นมุขยื่นออกมาหลังคั่ว้ว ด้านหน้าทางเข้ามีชานกว้างยกสูงจากพื้นประมาณ ๗๐ ซม. มีบ่อกลม

ย กลางบ่อมีรูปปั้นอยู่จนถึงมุขหน้า อาคารสีขาวหน้าตาต่างสีเทา ฝาผนังหนาประมาณ ๑ ฟุต

ย โดยใช้วิธีก่ออิฐตามความยาวซึ่งใช้เป็นส่วนรับน้ำหนักแทนเสา ด้านนอกทำเป็นเสาไว้โดยรูปแบบ ทำให้ตัวบ้านเย็นร่มรื่น

ย มุขด้านหน้าเป็นส่วนที่สร้างขึ้นใหม่แทนส่วนหน้าที่เคยมีเมื่อแรกสร้างแล้วได้รื้อออก ประตูทางเข้าใหญ่ที่มุขหน้านี้ เป็นประตูแบบจีนมีหน้าต่างอยู่ ๒ ข้างของฝาผนัง

ย เสารับมุขหน้าเป็นเสา DORIC สีเหลี่ยมเจาะร่อง เสาทั่วไปในชั้นล่างเป็นเสาสีเหลี่ยมเจาะร่อง หัวเสาแบบผสม COPINTHIAN กับ IONIC

ย หน้าต่างเป็นหน้าต่างบานเปิดคู่มีบานเกล็ดไม้ปัดได้ในบานเปิด ซึ่งหน้าต่างบางส่วนของชั้นล่างเปลี่ยนเป็นบานเกล็ดกระจกปรับองศา บางส่วนเป็นซุ้มโค้ง

ย หน้าต่างเปิดไม่ถึงพื้นพื้นลูกกรงปูนบันไดหน้าต่าง

ย ชั้นสองมีซุ้มหน้าต่างมี KEYSTONE มีลวดลายปูนปั้นประดับผนัง หัวเสาประดับหลังคามีส่วนที่เป็นจั่ว มีลวดลายปูนปั้นประดับหน้าจั่ว เป็นลายตลับลูกปืน

ย ล้อมรอบลูกกลม (BALL BARING) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ที่บุกของภูเก็ตสมัยการทำเหมืองแร่รุ่งเรืองย หลังคามุงกระเบื้องกรอบกล้วย

ย สันหลังคาปูนปั้น ทางด้านหลังของอาคารเป็นโรงรถซึ่งมีกระเบื้องชั้น ๒ ยื่นมาคลุม ภายในบ้านพื้นปูกระเบื้องซีเมนต์

ย หองแรกคือหองมุขหน้าเป็นที่ไว้ภาพพระพุทธรูปและแท่นบูชา รวมทั้งภาพเก่า ทางปีกซ้ายขวาส่วนหน้าทำเป็นห้องนอน เพดานไม้ตีฝ้า มองเห็นคานไม้ย ตง

ย และพื้นไม้ชั้นบน ไม้ทุกแผ่นลบบม ทาสีเทาตลอดเพดาน ผนังช่วงล่างทาสีเขียว VERIDIAN อ่อน ๆ มีลวดลายดอกไม้ด้านบนสีน้ำตาล ส่วนผนังช่วงบนทาสีขาว

ย ถัดจากหองน้ำไปเป็นส่วนพักผ่อน มี COURT กลางเป็นสระน้ำ จัดสวนและเลี้ยงปลาอยู่ตรงกับช่องเปิดโถงในหลังคาที่เรียกว่า โ ลิมแจ้

ย สระนี้อยู่ตรงด้านหลังของผนังกลางของหองหน้ามุข ซึ่งมีทางเข้าอยู่ ๒ ข้าง มี KEYSTONE มองขึ้นไปเห็นหน้าต่างเปิดถึงพื้นของหองชั้น ๒

ย แต่ละหน้าต่างมีราวลูกกรงไม้ฉลุกัน และเห็นชายค้ายื่นเข้ามาประมาณ ๔๐ ซม. มีราวน้ำโดยรอบ ฝ้าชายคาไม้ตีขีด ทาสีฟ้า ส่วนนี้ไม่มีบันไดด้านในชั้นชั้น ๒

ย อยู่ทางด้านขวาของตัวบ้านเป็นบันไดไม้สีโอ๊คเข้ม ลูกกรงไม้กลึงมีลวดลายเดินทองตามขอบช่วงลูกตั้งลูกนอนบันไดและใต้บันไดเป็นแบบจีนลวดลายวิจิตร

ย ถัดจากส่วนหองพักผ่อนไปทางด้านหลัง เป็นห้องรับประทานอาหารและครัว การตกแต่งภายในเครื่องเรือนทั่วไปเป็นแบบจีน ชั้นบนฝังบ้านคล้ายกับชั้นล่าง

ย แต่แบ่งห้องต่าง ๆ ออกเป็นห้องนอน ๕ ห้อง หองน้ำ ๑ ห้อง ด้านหลังมีระเบียงรับลม โครงสร้างส่วนที่เป็นไม้ ชั้นบนนี้ใช้ไม้เนื้อหอม โ ไม้บริแหวนโ

เป็นไม้ที่มีคุณสมบัติทนทาน ถ้าเจาะเข้าไปในเนื้อไม้ก็จะส่งกลิ่นหอมไปทั่วบ้าน

ย จากโครงสร้างเดิมของบ้าน พระพิทักษ์ชินประชา สร้างให้หันหน้าบ้านไปทางทิศใต้ เพราะจะทำให้บ้านสามารถรับลมได้ ๒ ด้าน คือลมตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้บรรยากาศในบ้านเย็นสบาย ส่วนของเปิดโล่งภายในซึ่งอยู่กลางบ้านนั้นเป็นส่วนช่วยระบายอากาศ

ย ลักษณะของเปิดโล่ง โ สกาย ไลท์ โ หรือ โ สิมแจ้ โ ทั้งบ้านหลังเดี่ยว ๆ หรือตึกแถวในภูเก็ตนี้นิยมสร้างกันมาก ซึ่งในสมัยก่อนนี้ชาวภูเก็ตจะดูว่าบ้านไหนออกแบบได้ดีเยี่ยมก็จะดูกันที่การระบายอากาศของบ้านนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด (รูปประกอบ)

ย บ้านหลวงอำนาจนราภิรักษ์

ย

ย หลวงอำนาจนราภิรักษ์เป็นเจ้าของ สร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๕๕ คิดเป็นเวลาประมาณ ๘๐ กว่าปีมาแล้ว ช่วงก่อสร้างเป็นชาวจีนจากป็นัง หลวงอำนาจนราภิรักษ์ ทำเหมืองอยู่ที่กะทู้ ชื่อเดิมว่าจีนตันควัด ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้เป็นหลวงอำนาจนราภิรักษ์

ดั่งข้อความในใบแต่งตั้งบรรดาศักดิ์ให้จีนตันควัด เป็นหลวงอำนาจนราภิรักษ์ กรมการพิเศษเมืองภูเก็ต ยึดศักดิ์นา ๖๐๐

จึงช่วยผู้ว่าราชการเมืองภูเก็ตคิดอ่านราชการบ้านเมืองและพึงบังคับบัญชาผู้ใหญ่ในเมืองนั้น แต่ที่เป็นยุติธรรม และชอบด้วยราชการ จึงเว้นการควรเว้น หมั่นประพฤติกว่รประพฤติ และรักษาความซื่อสัตย์สุจริตต่อกรุงเทพมหานครตามอย่างธรรมเนียมผู้อยู่ในตำแหน่งเช่นนี้ จึงเจริญสุขสวัสดิ์

ทำราชการตามตำแหน่งตั้งแต่บัดนี้ไปเทอญ ตั้งแต่ ณ วันที่ ๕ กันยายน รัตนโกสินศก ๑๓๑ เป็นปีที่ ๓ ของตราดวงซึ่งประทับนี้ ประจำการแผ่นดินสยามเป็นวันที่ ๖๖๕๕ ย ย ย ย ย ย ในรัชกาลปัจจุบันสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

ย บ้านหลังนี้ได้ตกทอดต่อมาเป็นของนายจินฮอง ตันทเวส บุตรชายคนที่ ๓ ของหลวงอำนาจนราภิรักษ์ และคุณสูยเอียน ตันทเวส บุตรีของคุณจินฮอง ตันทเวส ตามลำดับ

ย ลักษณะของอาคาร เป็นบ้าน ๒ ชั้นสี่เหลี่ยมออกน้ำตาล ลักษณะการวางผังแบบ SYMMETRICAL ย BALANCE ด้านหน้ามีมุขยื่น

ทางปีกซ้ายขวาของบ้านเป็นมุขครึ่งแปดเหลี่ยมมุขหน้าชั้นล่างโปร่งมีซุ้มโค้ง เสาคโครงสร้างเป็นเสาสี่เหลี่ยมเสาทรงมีลวดลายแบบจีนตอนใกล้หัวเสา แต่หัวเสาเป็นแบบ

คอร์นเธียน (CORINTHIA) เสารับซุ้มเป็นเสากลม หัวเสาแบบเสาเสาทรงรอบ ๆ ทรงทำเป็นเส้นนูนรอบ โค้งส่วนหน้าเป็นโค้งเดี่ยว (THREE CENTERED ARCH) มี

KEYSTONE แบบทำเป็นเส้นโค้งอ่อนช้อย ส่วนผนังเหนือโค้ง มีลวดลายดอกไม้แบบจีนเป็นลายปูนปั้นประดับ

ที่ผนังทางด้านข้างของมุขหน้าชั้นล่างเป็นหน้าต่างบานเปิดคู่เกล็ดไม้ติดตาย ด้านบนมีช่องระบายอากาศบานเกล็ด ซุ้มหน้าต่างเป็นซุ้มจั่วเสารับซุ้มจั่วแบบ

CORINTHIAN ย บริเวณจั่วเหนือหน้าต่างมีลวดลายปูนปั้นประดับ ส่วนกลางคือบริเวณทางเข้าใหญ่เป็นประตูไม้ฉลุลวดลายแบบจีนมีหน้าต่างชาย - ขวา

เหนือหน้าต่างเป็นช่องระบายอากาศแบบจีนใส่ลูกกรงเหล็กตามแนวตั้ง ประตูไม้ฉลุเป็นลายละเอียดงดงามมาก

ส่วนกลางของบ้านประตูเป็นลักษณะพิเศษคือฉลุเป็นลายดอกไม้ แต่ทางด้านนอกกับด้านในเป็นดอกไม้ต่างชนิดกัน (น่าสังเกตว่า ทั้ง ๆ

ที่อยู่ในบริเวณลวดลายฉลุบริเวณเดียวกัน ประตูไม้ใช้บานพับมีเดือยไม้ที่พื้นและที่ส่วนบนสุดของประตู เหนือประตูมีป้ายสีแดง ตัวอักษรภาษาจีนสี่ทอง)

ย ที่มุขยื่นครึ่งแปดเหลี่ยมทั้งสองข้างเป็นระเบียงเล็ก ๆ ราวลูกกรงปูนชั้น ๒ หน้าต่างเปิดถึงพื้น ทางด้านหน้าส่วนที่ไม่ใช่มุขแปดเหลี่ยม มีโค้งเสี้ยววงกลม (SEGMENTAL ARCH) ย มีบานเกล็ดไม้ปรับได้ในบานประตู ด้านหน้าสุดมีซุ้ม ๓ ซุ้ม ส่วนด้านอื่น ๆ มีซุ้ม ๒ ซุ้ม ไม่มีเสารับ มีกรอบเป็นปูนปั้นทำเป็นลายเส้น

เสาโครงสร้างชั้นบนเป็นเสาผสม CORINTHIAN กับ IONIC เสาสี่เหลี่ยมเสาทรงและทำเป็นเส้นนูนรอบ ๆ ทรงแต่ละทรง ระหว่างซุ้มทุก ๆ ซุ้ม มีลวดลายปูนปั้นประดับ

รูป

ย ชั้นสองของมุขครึ่งแปดเหลี่ยมเป็นหน้าต่างเปิดไม่ถึงพื้น ด้านล่างของหน้าต่างเป็นลูกกรงปูนเหมือนชั้นล่าง แต่ด้านหลังลูกกรงผนังทึบ ซุ้มหน้าต่างเป็นซุ้มครึ่งวงกลม เป็นหน้าต่างกระจกและมีช่องระบายอากาศเกล็ดไม้ติดตายเหนือบานเปิด ระหว่างโค้งมีลวดลายปูนปั้นประดับ เสาเป็นเสา CORINTHIAN ผสม IONIC

หลังคามุงด้วยกระเบื้องกาบกล้วยดินเผา ฝ้าชายคา ตีกระเบื้องแผ่นเรียบปิดหมด ภายในห้อง เป็นห้องโถงยาวปูกระเบื้องซีเมนต์(สีถลอกกร่อนมาก)

ทางซ้ายมือเมื่อมองจากทางเขามิบันไดซึ่งมีช่่วงชานพักโค้ง บันไดไม้โอ๊คแดง ปลายไต้บันไดเป็นเส้นสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ทางด้านหลังเป็นครัวไม้ใหญ่เพดานไม้ตีฝ้า

ผนังภายในทาสีฟ้าคราม ประตูภายในทาสีเขียวพ้าน้ำทะเล ลูกพักเหลี่ยมน้ำตาล

ย บ้านพระอร่ามสาครเขตร

ย เจ้าของบ้านคือพระอร่ามสาครเขตร (ต้นเพ็กฮวด ตันทัยย) เป็นผู้สร้าง อายุการก่อสร้างประมาณ ๘๐ กว่าปี ในอดีตพระอร่ามสาครเขตรเคยได้รับบรรดาศักดิ์เป็นถึงอำมาตย์ตรี เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในฐานะนายเหมืองแร่ดีบุก เจ้าของสวนยางพารารายใหญ่ขณะนั้นเป็นผู้มีฐานะแน่นอนในจังหวัดภูเก็ต บ้านเรือนที่สร้างขึ้นมีบริเวณกว้างขวางคือ ด้านหน้าอยู่ทางด้านถนนระนอง ด้านหลังอยู่ทางด้านถนนกระบี่ มีซุ้มรั้วประตูบานและตัวอาคารบ้านเรือน เป็นศิลปะแบบซิโน-โปรตุกีส ปัจจุบันบ้านในบริเวณนี้ได้ถูกเปลี่ยนเจ้าของไปเป็นของบริษัทเดินอากาศไทย โรงเรียนอนุบาลภูเก็ตกุลธิดาและโรงพยาบาลศิริโรจน์

ย ลักษณะของอาคารเป็นอาคาร ๒ ชั้น โครงสร้าง ค.ล.ส. ทาสีขาว การวางผังเป็น ASYMMETRICAL BALANCE ด้านหน้ามีมุขยื่น ทางปีกขวามีมุขยื่น และมีมุขโค้งครึ่งวงกลม ทางปีกซ้ายมีมุขยื่น และมีมุขครึ่งของแปดเหลี่ยมทางเข้าอาคารอยู่ในมุขด้านหน้า ชั้นล่างมี CANOPY เป็นซุ้มโค้งเดี่ยว (THREE-CENTERED ARCH) เสารับซุ้มเป็นแบบเสา IONIC มีลวดลายปูนปั้นประดับมาก เหนือโค้งมี KEYSTONE และมีปูนปั้นรูปสัตว์ประดับ KEYSTONE เสาจริงเป็นเสาสี่เหลี่ยมเจาะร่องแบบหินก่อ (RUSTICATION) หัวเสา IONIC มีลวดลายปูนปั้นลายผลไม้ประดับหัวเสา ผนังด้านทางเข้ามีประตูกลาง หน้าต่าง ๒ ข้าง เหนือหน้าต่างมีซุ้ม-แสงรูปรี ประตูหน้าต่างเป็นบานเปิดคู่ยก กรอบไม้สีดำถูกรูจกสีลายปูน หน้าต่างเหมือนกันทั่วอาคาร ยกเว้นมุขโค้ง

ย ส่วนมุขโค้งลวดลายบานหน้าต่างจะใช้ลายดาวงแบบเรียบง่าย และมุขทางปีกขวาสุด มีการทำกันสาดยื่นออกมาคลุมหน้าต่าง มุงหลังคาทำกันสาดด้วยกระเบื้อง CPAC MONIER

ย ชั้น ๒ เป็นหน้าต่างกระจกฝ้า ด้านมุขหน้ามีหน้าต่างเปิดบานคู่ ๓ คู่ เสาประดับหัวเสา IONIC ผนังสีลวดลายปูนปั้นประดับตลอด มุขรูปครึ่งของแปดเหลี่ยมมีลูกกรงปูนใต้หน้าต่าง แต่ผนังหลังลูกกรงฉาบที่ผนังหน้าต่างมีช่องแสงรูปรี กรูกรงฝ้า

ย ปีกซ้ายสุดของอาคารเป็นระเบียงยื่นออกไป (ชั้น ๒) มีลายปูนปั้นประดับขอบล่างของช่องแสงเป็นลายพวงมาลัย เสาชั้นบนหัวเสา IONIC ขวงล่างของเสาทำเป็นกระเปาะโค้งตามมุมประดับลายใบไม้แบบหัวเสา โ คอรีนเธียน (CORINTHIAN) ทางมุขโค้งและปีกขวาอาคาร ใต้หน้าต่างทำเป็นลูกกรงหน้าผนังที่แต่เสาช่วงปีกขวาสุดไม่มีการทำช่วงล่างเป็นกระเปาะ หน้าต่างทางปีกนี้ไม่มีช่องแสงรูปไข่เหมือนหน้าต่าง ย หลังอาคาร(ปัจจุบัน) เป็นกระเบื้อง

CPACย ลอนเหลี่ยมสีแดงอิฐฝ้าชายคาย กระเบื้องแผ่นเรียบปิดตลอดทาสีขาวตีกรอบดำ สันหลังคาปูนปั้น ตามมุมทำเป็นยอดแหลมภายในอาคารจัดเป็นที่ทำงาน ๒ ข้าง มีโค้งเดี่ยวแบบ THREE-CENTERED ARCH เสารับโค้งแบบ IONIC เสากลมไม้เจาะร่อง ไม้ตีฝ้าเพดาน ผนังภายในสีขาว เพดานสีครีม พื้นกระเบื้องซีเมนต์ลวดลายงดงาม

ย รูปแบบของสถาปัตยกรรมในภูเก็ตมีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา นับเนื่องตั้งแต่ยุคเริ่มแรกบ้านแบบทรงไทยภาคใต้ ยุคต่อมาเป็นบ้านแบบจีนผสมยุโรปหรือ ชิโน-โปรตุกีส จนถึงปัจจุบันนี้การก่อสร้างส่วนใหญ่ยึดเอาแบบตะวันตกมาเป็นรูปแบบพื้นฐาน โดยมีเป้าประสงค์ในด้านความประหยัดและการดูแลรักษา

ย ศิลปวัฒนธรรมย่อมขึ้นอยู่กับภาวะแวดล้อมของเศรษฐกิจและสังคม ยุคใดสมัยใดการเศรษฐกิจและสังคม ยุคใดสมัยใดการเศรษฐกิจรุ่งเรือง ความเป็นอยู่ของสังคมนั้น ๆ ก็มีแนวโน้มไปในทางเปลี่ยนแปลงเพื่อความสะดวกสบาย ทั้งในด้านการเป็นอยู่การติดต่อ สร้างสรรค์มากขึ้น การก่อสร้างสถานที่อยู่อาศัย สถานที่ทำงาน ก็มักจะมีแนวโน้มอย่างงาม มีส่วนที่ประดับประดาตกแต่งที่สุญญากาศทางเศรษฐกิจมากขึ้น ยุคใดที่การเศรษฐกิจทรุดโทรมแนวโน้มในชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่บีบตัวลง ตัดทอนสิ่งสิ้นเปลืองฟุ่มเฟือยออกไป การก่อสร้างที่อยู่อาศัยและอาคารต่าง ๆ ก็แสวงหาแง่มุมในทางประหยัดมากขึ้น ย สถาปัตยกรรมแบบยุโรปนั้นบางแบบได้ผ่านการทดสอบเกี่ยวกับการประหยัดมาแล้วเป็นอย่างดี ฉะนั้นจึงไม่มีการแปลกประหลาดอะไร ที่ชาวภูเก็ตซึ่งปกติวิสัยเป็นคนเปลี่ยนแปลงได้ฉับไว ศึกษาได้รวดเร็ว เลียนแบบได้อย่างเท่าเทียม จะหยิบฉวยนำมาพัฒนาประยุกต์ให้เข้ากับภาวะชีวิตของชาวภูเก็ตแต่ละยุคแต่ละสมัย จวบจนทุกวันนี้